

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, November 30-dik napján, 1813-dik esztendőben.

B é t s.

Melly nagy hazafiai buzgósággal vi-
seltessenek ezen Csász. Kir. Rezidentziának
felsőbb 's alsóbb rendű lakosi Fels. ural-
kodó Fejedelmünknek 's az egész Hazának
boldogsága eránt, azt már számos példák-
kal megmutattuk. Abban a' muzsika játé-
kban (Concertben), melly Novemb. 11-
ik napján a' Csász. Kir. lovagló iskolában,
az ellenség előtt elhullott hazavédelmezői
özvegyeiknek és árváiknak felsegellések
végett tartatott, és a' melly végre a' Fel-
séges Császárné és Királyné, a' Fels. Csász.
Kir. Família, Hertzeg *Trautmansdorf Fer-
dinánd*, Gróf *Fries Mauritius* és több fő
rendű urak és asszonyok azon áldott végre
adaokoztanak vala, 16745 forintra, 20 spe-
cies aranyra, és 12 Napoleonsdorra, vagy
aranyra ment, abban a' muzsika játékban
pedig, melly azon hólnap 14-ik napján,
ugyan ott tartatott, 11746 forintra, 46 kr.
és 18' species aranyra ment, azon 2340
for. és 43 kr. kívül, mellyek azon muzsi-
kás játékbéli készületekre kívántattak
vala.

A' mi közhasznú érdemeket igen be-
stálló, és megjutalmaztatni kívánó Fels.
Urunk és Fejedelmünk, a' Deutsmeister
az az, a' Tentonicus Ordo, vagy Német
Vitézi Rend nagy Mesterének (a' ki most
Felséges Urunk' kedves testverőttse *Antal*

Csász. Kir. Fő Hertzeg) 4-dik számú linea
Regementjének Kapitányát, *Schwartz Já-
nos*t, mind az ellenség előtt, mind más alkalmatosságokban való hoszas és hivatásjára
való tekintetből, mind magát, mind két
nemen lévő törvényes maradékot, *Rauffen-
berg* nevezet alatt; úgy szünte azon rege-
mentnél 33 esztendőig szolgált *Mehlfir-
er* n. vezetű Kapitányt, mind magát, mind
két nemen lévő törvényes maradékot, *Mahl-
hausen* nevezettel, az Austriai örökös tar-
tományokbéli Nemesek rendibe emelni
méltóztatott Fels. Urunk kegyelmessen.

Az ide való invalidusoknak, avagy
hadi szolgálatra alkalmatlan katonák há-
zának templomában, October 31-ik nap-
ján, a' Lipsiai örökös emlékezetre méltó
győzedelemnek meghálálására tartatott is-
teni szolgálatnak alkalmatosságával, az ab-
ban élő beteg és erőtelen katonák akként
nyilatkoztatták ki magokat, hogy ők azon
112 akó bornak felét, mellyet sok buzgó
hazafiak nékiek ajándékoztak vala, a' még
most is hadi szolgálatban lévő bajtársaik-
nak ajánlani, 's annál fogva azon nagy
hadi dicsőségben részt venni kívánnak,
mellyet az Austriai armáda, mellyel ifú
és egészséges korokban ők is szolgáltak vala,
magának szerzett.

Itten csak nem minden nap számos
gyalog 's lovas katonaság, és haza védel-
mező seregek takarodnak keresztül. *U.az*

Ország felé, Cseh és Német országból, minekutánna a' maga győzedelmeiben fel-fúvalkodott, de az idei táborozásban örökre megaláztatott ellenséget, a' szövetséges armádáknak költsönös segítségükkel a' Rajna vizénn által üttek volna. — Azon itten által marsirozott Austriai Cs. 's Kir. Katonáság közt Fels. Nádor Ispányunknak veres tsákósüvegű hűszár regimentje, melly ezen népes rezidentziának Landstrasse nevű szép külső városában, a' múlt héten két napig pihenést tartott, mind a' legéjszéknek mind lovaiknak szépségekre nézve, a' Bétsi lakosoknak szeméiket nagyon magára vonta, elsőséget érdemelt. Hogy ezek a' vitéz hadi seregek Olasz országban is győzedelmes borostyánokat fognak magoknak szerezni, arról tellyes reménységgel lehetünk.

A' tsatározó mezőkről.

I. Olasz Országban.

A' közelebb múlt pénteken délután következő hivatal szerént való hadi tudósítás adattetott itten ki:

Az Olasz országai Cs. Kir. Armádának fő vezére Fegyver Tarmester B. *Hiller* e' majdan elenyésző Novemb. 21-ik napján Vicenzai fő hadi szállásáról, ide olly tudósítást küldött egy kurir által, hogy az Olasz Ocszági Vice Király *Eugenius Napoleon* megsajdítván azt, hogy a' Suganai völgyön által számos Austriai Csász. tsoporok marsirozzanak, az ő vezérlése alatt lévő Fr. armáda ellen, annak nagyobb részével az Alai vidéket oda hagyta, a' Chi-usai és Rivoli táborhelyre vissza ment, Veronán keresztül St. Martino felé nagy sietséggel marsirozott, és Novemb. 15-ik napján, a' *Caldiero* mellett vígyázaton állott Austriai Generált B. *Eckardot* olly mérgesen megtámadta, hogy abból az ő feltételét világosan ki lehetett tanulni, hogy az ott tanyázott Cs. Kir. hadi népet, minekelötte F. M. Lajtinant *Radivojevich*

az Olasz Országai armádának erejével oda érkezne, egészen össze rontsa.

Azomban az ellenség ezen feltételének meg akadályoztatására előre megtették az intézetek a' nevezett Cs. K. Generál által oly erányosan, hogy az ellenség a' B. *Eckard* és *Vécsey* Generálisoknak hathatos ellentállások után, kéntelen volt nagy veszteséggel *Villa-Nuova* és *Soave* mellett lévő tábor helyéig hátrálni, melly alkalmatossággal a' Generál *Stutterheim* granatiros brigadájának egy része, és két batteria, a' *Villa-Nuovai* táborhelyet elfoglalta, 's azt a' visszafordult ellenséggel len hatalmasan védelmezte.

Több versben próbát is tett az ellenség *Villa-Nuova* mellett az *Alpon* folyó vizen lévő hidon való általmenetelre, de az artilleriának és a' *Chymany* granatiros battaliónjának heves tüze mind annyiszor hujába valóvá tették az ellenségnek feltételét. Oberster *Baumgarten* is vitézi módon viselte magát, a' ki a' Generál *Chasteler* gyalog regimentjével a' Soavei tetőkről magát leverettetni tellyességgel nem engedte. Ezen ekon Novemb. 16-ik napjának reggelén a' Vice Király a' vezérlése alatt lévő hadi seregeknek nagyobb részével Verona felé vissza intült, es a' következő ejjel a' maga külső strázsáit a' Vago mellett állította ki őrizetre. Mellyre nézve Fegyvertarmester B. *Hiller* az Olasz Országai Cs. K. Armádának fő vezérje szükségesnek ítélte az *Alpon* folyó viz mellett nagyobb erőt össze húzni, B. *Félreis* Generált, *Legnago* városának szemenu leendő tartására egy brigadával a' Veronai környékre *Bevilacqua* küldeni, és hogy hadi népünknek *Verona* ellen való mozgásait bátorságosabbá tehesse. Gróf *Strehembert* Generált a' *Ronco* folyó vízzel által ellenben az *Ets* folyó viz mellett ki állítani.

F. M. Lajtinant *Radivojevich* parancsolatot vett az eránt, hogy a' maga iso-

portjait oly rendbe szedje, hogy Novemb. 19-ik napján viradtakor előbre nyomúl-hasson. E' szerint Generál B. *Vécsey* a' *Vago* és *St. Martino* mellett nagy szá-mal tanyázott ellenséget hat batallion gya-logsággal, és egy osztály lovassággal meg-kerülni; Generál B. *Eckard* az első tsap-nak előbre való nyomulásához képest az ellenséget az ország úján megtámadni parancsolták, a' melly idő alatt *Flette* parány egy erős osztállyal az ellen-ség jobb szárnyánra küldetett, maga pe-dig a' kommandirózó Generális hadi sere-günknek hadiártsan bevendő segítések vé-gett a' *Pflacher* egész osztály seregével Colognából és Caluierói tétőkre ment.

A' Generál kvártélymester Stábnál lévő Ober-Obristnant *Habovsky* vezérlelése által a' *Pflacher* seregbe vitte hadi népünk jobb szárnyát, maga mozdulásait, hogy az ellenség *Vago*t, később *St. Martinot*, az annak tétőt is elhagyni kényszerítetett, azonközben a' fő colonne, avagy tsapat is minden akadály nélkül egészen *St. Mar-tin*ig előre nyomult.

Generál B. *Vécsey* Montorio, és ezen város mellett fekvő tétőket is elfoglalta, és *St. Michelt* a' Benyovszki gyalog rege-mentjének egy batallionjával hirtelen meg-támadtatta, a' midőn az ellenség a' Veronából segítségére ment nagy erővel, a' Vice Király személy szerint való vezérlelése alatt *St. Michel* mellett ismét letelepedett, s egyszersmind a' Generál B. *Vécsey* osztály seregének jobb szárnyát megtámadta, a' ki mindazáltal a' maga posztyát tsakugyan megtartotta állhatatosan. Mindezek után Fegyvertármester B. *Hiller* a' Generál *Eckhard* seregosztályát a' Deuschmei-ster gyalog regimentjének egy batallionjával megerősítvén, az ellenséges seregeknek jobb szárnyát, *St. Michel* mellett *Giesel* Obristlajtnant által meg-támadtatta, azonközben pedig a' *Pflacher* seregosztálya a' *St. Giacomo*i és *Vago*i tétőkre állította ki, és mivel az ellenség nagy erővel

támadta meg az Austriai Cs. hadi népet, mind a' két részről igen mérges volt a' verekedés, mellyben mindazáltal tsakugyan nyertesek voltak a' mi vitéz hadi seregeink, és egészen a' *St. Micheli* kapukig nyom-ták hátrább az ellenséget.

Mivel ilyen formán a' feltett tételt a' miéink elérték, és a' forposztok, az az, a' szélső vigyázók egészen a' Veronai kapukig nyomultak: arravaló nézve a' Komman-dirózó Fegyvertármester B. *Hiller* a' kór-mánya alatt lévő hadi seregeket, *St. Mar-tino* és *Alpon* közt össze gyűjtötte, hogy onnan az Ets vízen által mehessenek, s annál fogva az ellenséget mind Rivoli tanyájából, mind Veronából, mellyet számos gyalogsággal és sok ágyúkkal meg rakott vala, kiverhesse.

A' kommandirózó Vezér szándékának kedvező következéseit nagyon segítették F. M. Lajtnant Marquis *Somarivának*, és Gr. *Stahrenberg* Generálnak megegyező mozgásaik. Az elsőbb az ő néki adatott parantsolat szerint, *Wintzian* Generált az Ets mellett lévő völgyből, erős seregosztállyal Grezana felé előbre küldötte, hogy annál fogva az ellenség bal szárnyát nyughatatlanságba ejthesse, ő maga pedig *Chiusa*, *Ferrara*, és *Rivolta* felé magára vonhassa az ellenség figyelmességét. — Ezen kívül Generális Gróf *Starenberg* is hasznos szolgálatot tett az Ets folyóvíz partján való mozgásai által.

A' miképen a' fő vezérnek értésére esett, a' November 11-ik napjától, azon hónap 19-ik napjáig esett különbözőb-fele verekedésekben, 5000 holtakra, fog-ságba estekre, és megsebesítettek ment a' Vice Királynak vesztesége. Az utolsók-k közt volt Fr. Generál *Grenier*, a' Vice Király Adjutánsa, és sok Stabalis és fő-tisztek is, hanem, a' mint a' Fő vezér tudósításából a' Betsi udvari újság level-knek írója megjegyzi, nekünk is nem kevés veszteségünk volt. Noha az erről való tudósítás ide még el nem érkezett: mindazáltal

előre is azt jelentheti a Fő vezér, hogy a megholtak közt sok oly tiszték voltak, a kiktől való megfosztatásokat felette sajnálja az Olasz Ország Cs. K. Armáda.

Fegyvertármester B. *Hiller* nagyon dítséri a vezérlésére bízott hadi népnek vitéli hátorságát közönségesen, különösen Marquis *Sommariva*, *Ralivojevich* és B. *Merville* F. M. Lajtinantoknak vitéli hátorságokaz (ez az utolsó gyenge sebet is kapott). Továbbá Báró *Eckhard*, *Vétsey*, *Vlassics*, *Stutterheim*, és Gr. *Stahrenberg* Generálisokat. Ezekon kívül *Hralovszky* Obristlajtinantot, *Maredich* Fő Strázsamestert, és B. *Spanochy* Kapitányt, mindnyájokat a Generál Kvártélymester Stabtól.

Ennekfelette a következő Oberstereket: *Bretschneider* a Primont huszár regimentjéből; B. *Baumgartent* a Chasteler, és *Strauchot* a Bianchy gyalog seregeikből. — B. *Goldling* Obristlajtinantot a 4-ik vadász batalliontól; *Chimany* Obr. Lajt. a St. Julien gyalog seregéből; *Griesel* O. L. a Deuschmeister gyalog seregéből. — Fő Strázsamestereket: *Gries* a Chasteler, és B. *Gvosdanovich* a Jellachich gyalog regimentjeiből, és a következő Kapitányokat, *Flettet* a 8-ik vadász batallionnak Kommandánsát, *Pirquet* Kap. azon batallionból, és *Zochy* Kap. az Indzinör Corpustól. — Végtére a maga flügel Adjutánsáról Gr. *Elz* Fő Strázsamesterről is nagy dítsérettel emlékezik, a ki alatt a St. Micheli verekedésben a paripája agyon lövelett.

A Bétsi Udvari Újságoknak múlt vasárnapon költ 176-ik darabjának 2-ik lapján arról tétetett emlékezet, hogy Eő Csás. és Ap. Királyi Felsége az Olasz Orzági vitéz armádának fő vezérlését a Bétsi Csász. Kir. hadi Tanátsnak mostani Előülőjére Gróf *Bellegarde* Feldmarsalra bizta legyen, a ki innen az Eő Felsége fő hadi szállá-

sára fog menni, s ott szükséges parantolatokat vévén, onnan egyenesen az Olasz Orzági Armádához fog utazni. Helyette az ő távolléte alatt Feldmarsal Gr. *Collredo Wenczel* fogja a hadi Tanátsban az előülőséget viselni.

Azon hadi Tanátsnak All-Előülőjét, Fegyvertármester Báró *Kerpen* nyugodalma botsátani méltóztatott Felséges Urunk, következő Kabinetbeli levelet küldvén nékie:

Kedves Fegyvertármesterem B. Kerpen! Számos esztendőig való megkülömböztetett, és az én tellyes meglegedésemre tett szolgálatjaira való tekintetből, Kigyelmedet eddig való terhes szolgálatja alól felszabadítani kívánom, és Kigyelmednek mind megérdemlett nyugodalmat engedek, mind jó akaratomnak megbizonyítására eddig való egész fizetését meghagyom.

II. Német Országban a Rajna mellyékén.

Kegyelmesen uralkodó Felséges Urunk, a miat a Frankfurti közönséges újság leveleknek Novemb. 16-ik napján költ darabjában olvassuk és örvendünk is rajta, kívánatos és friss egészségben van. — A Fels. Würtembergi Király *Friedrik Wilhelm* a Rénusi Szövetségről le mondván November 20-ik napján Frankfurtba utazott, és szerentséssen oda lett megérkezése után a Fels. Austriai s Orosz Császárokat, és a Fels. Prussziai Királyt meglátogatta. Ennek a Fejedelemnek kísérfői igen pompásak voltak. Kevés idővel azután a Würtembergi Korona Hertzeg *Wilhelm Fridrik Károly* is oda érkezett, és ő is a nevezett uralkodó nagy Fejedelmeknek tiszteletekre ment. — A Lippe-Detmoldi Hertzeg Asszony *Paulina Kristina* született Anhalt Bernburgi Hertzeg Asszony árván maradt fiának *Pál Sándor Leopoldnak* tutorja, Novemb. 5-ik napján a Rénusi Szövetségtől kilépett, és ő is a szövetséges Fejedelmek

mellé állván, Német Ország ügyének védelmezésére kötelezte magát.

A' Karlsruhei 20-ik Novemberi tudósítások szerént, a' Bádeni nagy Hertzezségben éjjel nappal sok hadi nép marsirozik a' Rajna mellyékre. Mivel a' Bádeni nagy Hertzezség is le mondott a' Rénusi szövetségről, és a' szövetséges Fejedelmek mellettsatolta magát: arra való nézve 15000 főből álló haza őrző sereget igyekezik felállítani a' Frantziák ellen.

Ugyan azon Karlsruhei tudósítás azt jegyzi meg, hogy Hejdelbergén keresztül Novemb. 17-ikén késő este a' *Colloredo* corpora, melly 9 gyalog és 3 lovas regimentből állott, által marsirozott. Novemb. 19-ikén a' hertzeg *Lichtenstein Aloysius* corpora is ott ment keresztül, és hogy Novemb. 20-ikán 3 Austriai lovas regiment, 3 Pulk Kozák, és a' Prussziai testőrző sereg könnyű lovasága váratlak oda, mellyek mind Manheim mellett fognak össze gyűlni, és a' Neckar folyóvízen által költözni. — Novemb. 23-ik napján az Austriai Cs. K. Ármádának fő vezérje Hertzeg *Schwarzenberg*, és későbbben a' Fels. Austriai Császár is oda váratlak.

Az Augspurgi újság leveleknek Nov. 23-ik napján költ 280-ik darabjában ezeket olvassuk ezen fontos tárgyról: Egypár naptól fogva, úgymond, egynéhány száz átsok requiráltattak, a' kik a' *Manheim* és *Heilbronn* közt építetendő hídnak készítésében éjjel nappal foglalatoskodnak, hogy azon a' lovas seregek és nehéz artilléria a' Rajnán által költözhessenek. Minden azt tartya, hogy a' Rajnán való általköltözés ezen a' héten, tudniillik Novemb. 3-ik hetében bizonyosan meg fogna esni.

Mind az Augspurgi újság leveleknek 280-ik, mind a' Német Országgi ügy nevezett Correspondensnek 324-ik darabjában azt írják, hogy az Orosz Országgi Kozákoknak Hetmanja, avagy fő vezérje arra ajánlotta volna magát, hogy ő 40 ezer főből álló

ló Kozák sereggel Frantzia Országou, a' Lord *Wellington* vezérlése alatt lévő egyesült Anglus-Spanyol és Portugallus seregekhez, mellyek már a' Fr. földön táboroznak, fogna által menni, de hogy ezt az ő feltételét a' szövetséges Fejedelmek helybe nem hagyván, el nem fogadták légyen.

A' Fels. Austriai Császár és Apostoli Magyar 's Cseh Országgi Király a' Fels. Bavarai Királlyal *Maximilian Jóseffel*, Felső Bavarának közép szerű de szép városában, a' múlt October 8-ik napján következő pontokból álló szövetségre lépett:

„A' legszentségesebb és eloszolhatatlan Sz. Háromság nevében;

Austriai Császár, és Magyar 's Cseh Országgi Király Eő Felsege, és a' Fels. Bavarai Király egyenlő kívánság által lelkesítettén, hogy Európában azon erányoságot vissza állithassák, mellyet az időnek szerentsésten környülállásai félbe szakasztottak vala, és meglévén arról győzetetve, hogy az egymással való szoros szövetségnek, Statusaiknak javokra valóságos befolyások legyen; ennekfelette minekutánna Eő Bavarai Kir. Felsege arról meggyőzetetett volna, és hogy a' szövetséges Hatalmasságoknak tulajdonítani nem lehetne, ha az ő iparkodások a' háborúnak súlyos terheit békességes alkudozás útján el nem végezhetik; következőképen arra határozta magát, hogy a' Frantzia Ország ellen most hadakozó Hatalmasságokkal magát össze kaptsolja, 's azokkal egyetemben, minden hatalmában lévő eszközök által, az Európai Hatalmasságok egyarányúságának helyre állításában, és Európaigaz és állandó békességének eszközzésében velek egyenlőképen munkálódjon, azon alliántzia vagy szövetség előre való tzikkellyeinek megállapítása végett, Eő Csász. 's Apostoli Királyi Felsege, *XV. Heinrich*

Reusz Plauen Hertzeget, a' Leopold Rendjének nagy kereszties tagját, Eö Felsége Fegyvertármesterét, és egy gyalog regementnek tulajdonosát — Eö Baváriai Kir. Felsége pedig Gróf *Wrede Károly Filepet*, lovasság Generálissát s. a. t. nevezték ki, a' kik a' nékiek adatott tellyes hatalom szerént a' következő tikkelyekben egyeztek meg:

1. A' jelenvaló egyességes alknak aláírása által leendő megerősitetése után, Eö Austriai Császári 's Apostoli Királyi Felsége, és Eö Baváriai Királyi Felsége, minden maradékaik, 's örököseik, Státusaik és jobbágyik közt, békesség 's barátság legyen mind most mind a' jövendő időkben mindenkor, és mind a' kereskedés mind más egybe kötések, mind a' két részről való Státusok közt azon lábra állittassanak vissza, a' mellyen a' háború előtt voltak.

2. A' két egymással öszve szövöttezett Fejedelmek közt tett alliantziának vége az, hogy Európában azon dolog helyreallítódjék, melly minden Státusokban a' függetlenséget, és a' jövendőbeli tsendességet állandó fundamentomra állittsa. Mellyre nézve egészen le mond Bavária a' Rénsi Szövetségről, és minden ármádáit túsént a' szövetséges Fejedelmeknek ármádáival öszve kaptsollya.

3. Ezen tikkelyhez képest abban a' tikkelyben egyeztek meg a' szövetségre lépett Hatalmasságok, hogy minden lehetséges eszközökkel, mellyeket az Isteni gondviselés hatalmokban adott, egymást segittsék, és nem másképen, hanem költsönös megegyezésből tegyék le a' fegyvert.

4. Eö Austriai Cs. K. Felsége mind ma-

ga, mind szövetséges társainak nevekben garantirozza, az az, a' kezességet magára vállallya, Eö Baváriai Kir. Felségének mind azoknak a' tartományoknak, városoknak, uradalomoknak, és erősségeknek, a' mellyeknek birtokában az ellenségeskedés előtt volt, továbbra is leendő tsendes megmaradását.

5. A' Baváriai ármáda, az Austriai és szövetséges nagy ármádának, ezen ármáda fő vezérjének kommandirozója, és egy Baváriai Kir. Generál közbenvetés nélkül való parantsolatjától függön; attól se el ne választassék, se fel ne osztassék, hanem mindenkor egy korpusban öszve kaptsoltatva maradjon, tulajdon tisztjeitől vezéreltessen, és mind a' fenytékre, mind a' gazdálkodásra nézve tulajdon rendeléseinek legyen alája vettette. Hogy ha hazájának védelmezése ezen ármádának segedelmét kívánna, minden haladék nélkül haza mehessen.

6. A' jelenvaló alknak rátificatiójának vagy helybe hagyattatásának napjától fogva, az Austriai és Baváriai ármádák költsönös erővel fognak foglalatoskodni.

7. Az ellenségtől elvétetett győzedelmi tzimerek, nyereségek, és hadi foglyok azoké a' seregeké legyenek, a' mellyek azokat nyerték.

8. Az alkudozó fő részek minden haladék nélkül, forma szerént való egyességes traktához fogjanak.

9. Azt is fenntartják magoknak, hogy későbben a' szökött katonáknak kiadatásokra nézve egymással alkudozásba botosatkozhasanak.

[Végezetét a' jövő posta napon.]

Nov. 27-dikén adtak 100 Forint Conventziós pénzért 172 $\frac{1}{8}$ f.tot Váltótzédulában; Egy Császár aranyért 8 f.tot 7 krt.